

Handling 2025 nr 199

Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum

Till Göteborgs kommunfullmäktige

Kommunstyrelsens förslag

Kommunstyrelsen tillstyrker yrkande från S, V och MP den 19 september 2025 och föreslår att kommunfullmäktige beslutar:

1. Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum godkänns.
2. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden 2021-10-28 § 17, att säkerställa att andelen av kapital- och driftkostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, antecknas men förklaras ej fullgjort.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Blerta Hoti Singh (S) yrkade bifall till yrkande från S, V och MP den 19 september 2025 och avslag på återremissyrkande från L, M och D den 2 oktober 2025.

Axel Josefson (M) yrkade i första hand att ärendet skulle återremitteras enligt yrkande från L, M och D den 2 oktober 2025 och i andra hand avslag på stadsledningskontorets förslag samt yrkandet från S, V och MP den 19 september 2025.

Kommunstyrelsen beslutade först utan omröstning att avgöra ärendet vid dagens sammanträde.

Kommunstyrelsen beslutade herefter utan omröstning att bifalla Blerta Hoti Singhs yrkande.

Emmyly Bönfors (C) antecknade som yttrande en skrivelse från den 19 september 2025.

Jörgen Fogelklou (SD) antecknade som yttrande en skrivelse från den 3 oktober 2025.

Göteborg den 8 oktober 2025
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Lina Isaksson

Yttrande
2025-10-03

KS 2025-10-08, Ä: 28, Ä.nr: SLK-2025-00621

Yttrande angående – Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum.

Yttrandet:

Det rödgröna minoritetsstyret vill framställa sig som omtänksamma när de säger sig värna skattebetalarna och vill att citat:

"Det är dock fortsatt viktigt att kulturnämnden arbetar aktivt med att hålla kostnader för drift av museet nere och att öka intäkterna, så att kostnaden för skattekollektivet inte ökar ytterligare och att hyran maximalt landar på den lägre delen av intervallet, som ligger på 71 mnkr i 2025 års prishnivå."

Det som de rödgröna dock missar är att museibesökarna och flera av de personer som utgör "skattekollektivet" i många fall är samma individer. Allt kokar i grunden således endast ner till frågan om: vilken betaltväg skall användas för att ta in pengarna. En betydande del av pengarna kommer ändå komma från samma plånbok.

Hade det rödgröna minoritetsstyret varit uppriktiga i sin omtanke om skattekollektivet så stödjer man självklart Sverigedemokraternas förslag om att undersöka OM det finns mecenater som är villiga att på frivillig basis skänka pengar till projektet mot att få en permanent bekräftelse i form av förslagsvis en byst, namnskytt eller namngivna rum och salar när projektet är klart. Detta skall givetvis göras först, OM någon eller några mecenater inte finns, då får man i det läget ta diskussionen därifrån och se vilka alternativ man då har.

Bilaga:

Sverigedemokraternas yrkande beträffande eventuella mecenater:
KS 2025-09-10, Ä.6, Ä.nr: SLK-2025-00718

Yrkande

2025-09-04

KS 2025-09-10, Ä: 6, Ä.nr: SLK-2025-00718

Yrkande angående – Hemställan från Higab AB om utökad investering i om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen och kommunfullmäktige:

1. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med kulturnämnden utforma en sponsringsmodell för Göteborgs konstmuseum, där större gåvogivare erbjuds möjlighet till varaktig namngivning (exempelvis plaketter, byster eller namngivna salar) i samband med museets utbyggnad.
2. Kulturnämnden får i uppdrag att upprätta ett donationsprogram med nivåindelade erkännanden, inklusive riktlinjer för avtalstid, beloppsvillkor och moralklausuler.
3. Kommunstyrelsen får i uppdrag att i samverkan med kulturnämnden, säkerställa att alla intäkter från sponsrings- och donationsprogrammet öronmärks för investeringar i konstmuseets utbyggnad.

Yrkandet

Att donera medel till olika goda ändamål i staden har varit flitigt förekommande i stadens historia. Detta vittnar såväl många verksamheter och byggnader i staden om som flera av de stiftelser vilka bland annat staden än idag förvaltar.

Inte sällan bär dessa byggnader och/eller verksamheter hela eller delar av sitt namn i från den eller de som varit med och grundat och/eller donerat medel.

Några exempel på detta är:

- Sahlgrenska sjukhuset (Niklas Sahlgren / Per Dubb)
- Carlanderska sjukhemmet (Christopher och Axel Carlander)
- Dahlheimers hus & Dahlheimers Donationsfond (Fritz Potent Dalheimer)
- Robert Dicksons Stiftelse (Robert Dickson)
- Chalmers tekniska högskola (William Chalmers)
- Charles Fenix Lindbergs donationsfond (Charles Fenix Lindberg)
- Olof och Caroline Wijks stiftelse (Olof och Caroline Wijk)
- Margaretha Hvitfeldt (Hvitfeldtska gymnasiet)
- Wilhelm och August Röhss (Röhsska museet)
- Hagabadet samt Renströmska fonden (Sven Renström)

Flera av dessa är idag så uppskattade och etablerade att det är svårt att tänka sig ett Göteborg utan dom.

Även i nutid har donationer förekommit då privata medel bland annat donerades till biografstolar samt till bygget av Chalmers nya kårhus i Johanneberg.

Göteborgs konstmuseum står nu inför en omfattande om- och tillbyggnad av sina lokaler. Detta sker allra längst upp på stadens stora paradgata. Här finns en unik möjlighet för staden att erbjuda generösa erkännanden till större donatorer, till exempel genom inristade plaketter, en byst i anslutning till byggnaden eller namngivning av salar etc, detta som ett permanent tecken på tacksamhet för betydande bidrag.

Orsakerna till att människor väljer att ge pengar till kulturella ändamål är många. Inte minst att man är engagerad och driven i kulturens utveckling och vill värna de många kulturinstitutioner som finns. För andra handlar det mer om att föreviga sitt namn. Oavsett anledning ska staden ha en infrastruktur för att kunna omhänderta sponsring och donationer på ett ändamålsenligt sätt.

Regeringen har därtill tillsatt "Utredningen om skatteincitament för juridiska personers gåvor till ideell verksamhet" (Fi 2023:07), som under 2025 ska föreslå hur skatteregler kan göra sponsring och gåvor till kultur mer attraktiva, och Kulturanalys rapport (2024) konstaterar att privata intäkter i dag är marginella för de flesta kulturinstitutioner, att många saknar struktur och kunskap för att samla in medel samt att skatteincitament och matchningsbidrag behövs för att öka givarlusten utan att äventyra konstnärlig frihet, mångfald och tillgänglighet. Därför vore det önskvärt att Göteborgs stad redan nu inför ett donations- och sponsringsprogram för konstmuseets utbyggnad, så att vi kan agera snabbt när nya incitament träder i kraft, adressera identifierade hinder genom tydliga riktlinjer, utbildningsinsatser och moralklausuler samt säkerställa att privat finansiering kompletterar snarare än konkurrerar med offentliga medel.

Sverigedemokraterna har utöver detta yrkande även skickat in en motion i detta ärende som inom kort kommer tas upp i kommunfullmäktige och där förhoppningsvis vinna majoritetens stöd.

Yrkande

L, M, D

2025-10-02

Ärende 28

Återremissyrkande angående – Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum

Förslag till beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige

Kommunfullmäktige beslutar att återremittera ärendet "Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum" till kulturnämnden med följande uppdrag:

1. Regional medfinansiering

Föra en fördjupad dialog med både staten och Västra Götalandsregionen om möjligheterna till ökad statlig och regional medfinansiering av Göteborgs konstmuseum.

2. Alternativ finansiering

Undersöka möjligheterna till extern finansiering genom till exempel sponsring, donationer, försäljning av namn- eller rumsrättigheter, uthyrning av konst, uthyrning av delar för konferenser eller särskilda fonder - i syfte att långsiktigt bidra till finansiering av de ökade kostnaderna.

3. Avgiftsstruktur

Utreda en optimal avgiftsstruktur för Göteborgs konstmuseum, där differentierade inträdesavgifter kan bidra till att dämpa den ekonomiska belastningen för kulturnämnden när museet tas i drift. Nämnden ska ta intryck av de externa aktörerna som lyfts i yrkandet.

4. Konsekvensanalys

Beskriva konsekvenserna för kulturnämnden om ett extra tillskott inte ges för att hantera en hyresnivå för konstmuseet på drygt 70 miljoner kronor.

Yrkandet

Göteborgs konstmuseum är en central del av stadens kulturliv och en nödvändig om- och tillbyggnad stärker såväl besöksnäringen som Göteborgs attraktionskraft som kulturstad. Samtidigt har den reviderade kalkylen medfört kraftigt ökade hyreskostnader, från tidigare beräknade 35–40 mnkr till nuvarande 61–66 mnkr per år. Detta utgör nästan en tiondel av kulturnämndens kommunbidrag. Nämnden ska ha en målbild att nå de 35–40 mnkr igen - och alla initiativ och förslag ska genomlysas grundligt. Oavsett om det gäller att plocka bort tjänster på förvaltningen, tydligt öka avgiftsstrukturen eller få in externa donationer.

Om finansieringen inte löses riskerar ökade kostnader för konstmuseet att tränga undan annan kulturverksamhet i staden. Kommunfullmäktiges tidigare beslut att andelen kapital- och driftskostnader som bekostas av kommunala skattemedel inte ska öka måste fortsatt utgöra en vägledande princip. Kulturnämnden har tidigare haft ett uppdrag att söka extern finansiering utan att lyckas leverera. Kulturnämnden behöver grundligt utreda, identifiera och utvärdera nya och kreativa sätt att avlasta det kommunala hyresåtagandet. Det kan handla om att undersöka statens möjligheter att delfinansiera ett ledande konstmuseum i Norden men också närmare undersöka hur Malmö ska bygga upp sin fond för ett sådant här ändamål. Finansieringen av Göteborgsoperan gjordes med hjälp av näringsliv, privatpersoner och så kallade "kulturhjältar". Ett förslag är också att sälja namn- eller rumsrättigheter i museet till olika aktörer, eller öppna upp möjligheten att hyra ut delar av museet till exempelvis konferenser. En ytterligare inkomstkälla som bör genomlysas är möjligheten att hyra ut konst. Just nu pågår dessutom två utredningar på statlig nivå gällande skattelättnader för donationer. Nämnden ska följa dess utfall noga, och kapitalisera på utfallet om det gynnar möjligheten att få in externt kapital. Kulturnämnden bör ta intryck av det arbetet. Förvaltningen ska säkerställa att det finns kompetens att genomföra uppdraget och vid behov anlita extern kompetens.

En annan möjlighet, som ska utredas, är en ny avgiftsstruktur för museet. Moderna Museet i Stockholm har gjort ett väldigt bra arbete med att öka intäkterna från avgifter, och nämnden ska därför ta intryck av deras arbete, med målet att öka intäkterna från avgifter kraftigt.

Ett slutgiltigt inhyrningsbeslut bör därför föregås av en fördjupad analys av alternativa finansieringslösningar, så att satsningen på ett nytt konstmuseum kan genomföras på ett långsiktigt hållbart sätt för stadens ekonomi och kulturliv.

Yrkande
Särskilt yttrande
2025-09-19

S, V, MP
C
Nr 19

Yrkande– Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum

Förslag till beslut

I kommunstyrelse och kommunfullmäktige:

1. Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum godkänns.
2. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden 2021-10-28 § 17, att säkerställa att andelen av kapital- och driftkostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, antecknas men förklaras ej fullgjort.

Yrkandet

Efter genomförandebeslutet i kommunfullmäktige 2021-10-28 har investeringen ökat från 800 mnkr till mellan 1 050–1 120 mnkr. Prisnivån mellan 2025 och 2027 är den största orsaken till kostnadsökningen är bygg och entreprenadkostnader som har ökat med 28 %. Ändå har kulturförvaltningen tillsammans med Higab kraftigt bearbetat det vinnande arkitektförslaget för att hålla nere kostnaderna, bland annat genom att minska de fasta ytorna med 600 kvadratmeter.

Göteborgs konstmuseum är ett av norra Europas främsta museer för bildkonst. Museets omfattar 70 000 unika verk, med bland annat konst av Pablo Picasso, Vincent van Gogh, Claude Monet och Rembrandt för att nämna några av mästarna.

Beslutet att investera i nytt och tillbyggt konstmuseum behöver ses ur ett helastaden perspektiv. Göteborg & Co bedömer att de turistekonomiska effekterna för staden till 130 miljoner kronor årligen.

Det går inte att enbart genomföra delar av om- och tillbyggnadsprojektet, alternativet är att avsluta hela projektet. Konstmuseet är en viktig institution i Göteborg för den lokala och regionala kulturella infrastrukturen med många besökare och med ett stort värde för såväl kulturen som besöksnäringen. En om- och tillbyggnad av konstmuseet är därför prioriterad för staden. Kulturnämnden kommer behöva kompenseras för ökade driftskostnader i och med nytt inhyrningsbeslut. Det är dock fortsatt viktigt att kulturnämnden arbetar aktivt med att hålla kostnader för drift av museet nere och att öka intäkterna, så att kostnaden för skattekollektivet inte ökar ytterligare och att hyran maximalt landar på den lägre delen av intervallet, som ligger på 71 mnkr i 2025 års prisnivå.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-08-13

Ärendenummer SLK-2025-00621

Handläggare

Lina Lif Reinhardt

Telefon: 031-368 03 24

E-post: lina.lif.reinhardt@stadshuset.goteborg.se

Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum

Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum för beslut i kommunstyrelsen.

Stadsledningskontoret överlämnar utan eget ställningstagande redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden 2021-10-28 § 17, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, för beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade 2021-09-29 § 704 att godkänna inhyrningen av om- och tillbyggda ytor för Göteborgs konstmuseum där den tillkommande hyreskostnaden för kulturnämnden beräknades till 35-40 mnkr i 2027 års prisnivå. Kommunfullmäktige beslutade 2021-10-28 § 17 att genomföra investeringen i ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum i enlighet med kommunfullmäktiges inriktningsbeslut 2019 samt att ge kulturnämnden i uppdrag att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar.

Efter genomförandebeslutet har den bedömda investeringen ökat från 800 mnkr i 2027 års prisnivå till mellan 1 050 och 1 120 mnkr i 2025 års prisnivå, och den främsta orsaken är att bygg- och entreprenadkostnader ökat med cirka 28 procent mellan 2021 och 2024. Investeringen innebär att den tillkommande hyran för kulturnämnden ökat från 35-40 mnkr till mellan 61 och 66 mnkr i 2025 års prisnivå. Kulturnämndens nuvarande hyreskostnad för konstmuseet uppgår 2025 till 10,3 mnkr.

Kulturnämnden fattade 2025-05-26 § 120 beslut om att godkänna reviderad redovisad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum och översända handlingarna till kommunstyrelsen för inhyrningsbeslut. Nämnden fattade också beslut om att godkänna redovisning av uppdraget, att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, och hemställa till kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort med avvikelse (KF 2021-10-28 § 17).

Kulturnämnden bedömer inte att det är möjligt att finansiera den tillkommande hyresnivån, därav överlämnar stadsledningskontoret utan eget ställningstagande reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum för beslut i kommunstyrelsen. Kulturnämnden bedömer inte heller att det är möjligt att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, därav överlämnar

stadsledningskontoret utan eget ställningstagande redovisning av uppdraget för beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Parallellt med detta ärende lyfts Higab AB:s ärende avseende den utökade investering för om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum (SLK-2025-00718) till kommunstyrelsen den 10 september 2025.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Kulturnämnden har beslutat att godkänna redovisad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum vilket innebär en utökad årshyra för kulturnämnden på 61-66 mnkr i 2025 års prisnivå. Kulturnämndens nuvarande hyreskostnad för konstmuseet är 10,3 mnkr vilket innebär att den totala årshyran för ett om- och tillbyggt konstmuseum uppgår till 71,3-76,3 mnkr i 2025 års prisnivå.

Hyran bygger på en investering på mellan 1 050 och 1 120 mnkr i 2025 års prisnivå och är i enlighet med Higab AB:s ägardirektiv produktionsbaserad och består av kapitalkostnader och ränta, underhållskostnader samt driftskostnader. Den ränta som används är kontokreditränta plus Higab AB:s påslag om 0,5 punkter, vilket för den beräknade hyresnivån uppgår till 3,15 procent.

Stadsledningskontoret har i förutsättningar för budget 2026-2028 konstaterat att kommande investeringar innebär nivåskillnader i hyresutvecklingen för kulturnämnden. Den redovisade hyresnivån motsvarar cirka en tiondel av nämndens nuvarande kommunbidrag och kulturnämnden belyser att om inte kommunbidraget utökas för att helt eller delvis täcka kostnadsökningen kommer anpassningar och effektiviseringar i övrig verksamhet att krävas.

Göteborg & Co bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum skulle ge såväl direkta som indirekta turismekonomiska effekter. Den direkta turismekonomiska effekten bedöms kunna uppgå till cirka 50 mnkr årligen. Om den indirekta turismekonomiska effekten inkluderas bedöms den totala turismekonomiska effekten till cirka 130 mnkr årligen.

Business Region Göteborg (BRG) bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum kan bidra till att attrahera kompetens och företag till staden samt ekonomisk stimulans. Fler besökare till museet bedöms även öka efterfrågan på handel, hotell och restauranger. Även Göteborgs universitet bedömer att vid sidan av att stärka Göteborg som besöksmål bidrar det till att stärka universitetets attraktionskraft som studie- och arbetsmiljö.

Stadsledningskontoret konstaterar att även om ett om- och tillbyggt konstmuseum kan stärka stadens attraktionskraft och staden som besöksmål samt ge positiva turismekonomiska effekter ger det dock inte något bidrag för att finansiera de tillkommande kapitalkostnaderna som följer av den planerade investeringen.

Bedömning ur ekologisk dimension

Göteborgs konstmuseum har i nuvarande byggnad brister som behöver åtgärdas för att museiverksamhet ska kunna bedrivas i lokalerna även på sikt. I projektet bevaras den befintliga byggnaden men byggs om för att möta de krav som ställs för en fungerande innemiljö för såväl personal och besökare som för den samling museet har. Den planerade tillbyggnaden kommer att utföras med utgångspunkt i att minimera miljöpåverkan.

Det innebär också att materialval görs för att inte innebära hälsorisker varken för de som bygger eller de som vistas i byggnaden.

Ett om- och tillbyggt konstmuseum ger förutsättningar för att bedriva en verksamhet som motsvarar kraven för miljöcertifiering och säkrar ett gott inomhusklimat för såväl personal som besökare.

Den nya tillbyggnaden kommer att ha ett grönt tak för att kompensera för den befintliga grönyta som tas i anspråk samtidigt som det blir en funktion för att hantera dagvatten.

Bedömning ur social dimension

Göteborgs konstmuseum är en del av Götaplatsen som huserar flera av stadens kulturinstitutioner. Museet är ett av de största konstmuseerna i Sverige med betydande konst- och kulturhistoriska värden samt en samling som är både historisk och samtida.

Ett om- och tillbyggt konstmuseum ger förutsättningar för att utveckla nya och mångsidiga konstupplevelser och realisera de kulturstrategiska mål som anges i Göteborgs Stads kulturprogram.

Kulturförvaltningen bedömer att antalet besökare i ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att öka från dagens cirka 250 000 besökare per år till cirka 350 000 besökare per år även om det initialt kan bli högre, mellan 500 000 och 600 000 besökare per år.

I projektet kommer de utmaningar som den nuvarande byggnaden ger att hanteras. I tillbyggnaden kommer full tillgänglighet att uppnås. Övriga ytor blir anpassade för olika typer av publik verksamhet för dagens och framtida behov.

En om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum är avgörande för att det ska vara möjligt att fortsatt bedriva museiverksamhet i byggnaden. I det fall en om- och tillbyggnad enligt förslaget inte genomförs behöver den nuvarande byggnadens utmaningar kring arbetsmiljö, klimat, tillgänglighet och säkerhet hanteras.

Bilaga

Kulturnämndens handlingar 2025-05-26 § 120

Ärendet

Kulturnämnden fattade 2025-05-26 § 120 beslut om att godkänna reviderad redovisad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum och översända handlingarna till kommunstyrelsen för inhyrningsbeslut. Nämnden fattade också beslut om att godkänna redovisning av uppdraget, att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, och hemställa till kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort med avvikelse (KF 2021-10-28 § 17).

Beskrivning av ärendet

Ärendet avser en inhyrning av en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum som ägs och förvaltas av Higab AB. Det avser även redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden 2021-10-28 § 17 att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar fullgjort med avvikelse.

Den beräknade investeringen för om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum uppgår till mellan 1 050 och 1 120 mnkr i 2025 års prisnivå. Investeringen innebär tillkommande hyreskostnader för kulturnämnden på mellan 61 och 66 mnkr, vilket ger en total hyreskostnad för Göteborgs konstmuseum på mellan 71,3 och 76,3 mnkr inklusive den befintliga hyreskostnaden på 10,3 mnkr i 2025 års prisnivå. Higab AB och kulturnämnden avser att teckna ett kontrakt med en avtalstid på 10 år vilket innebär att det kapitalbindande värdet under den första kontraktperioden, exklusive befintligt hyresavtal, uppgår till mellan 610 och 660 mnkr.

Kommunfullmäktige antog 2023-01-26 § 22 Göteborgs Stads riktlinje för beslutsnivåer vid investering i och inhyrning av- samt inriktning för att äga eller hyra kommunala verksamhetslokaler. I riktlinjen anges fyra nivåer för lokalärenden som kräver beslut i kommunstyrelsen eller kommunfullmäktige:

- Lokalinvesteringar där den totala projektutgiften överstiger 7 800 prisbasbelopp (cirka 459 mnkr i 2025 års prisnivå).
- Investeringar där den totala projektutgiften väsentligt överstiger normalutfall.
- Lokalinhyrningar om 20 år eller längre.
- Lokalinhyrningar med ett kapitalbindande värde för den första kontraktperioden överstigande 1 650 prisbasbelopp (cirka 97 mnkr i 2025 års prisnivå).

Det aktuella ärendet avser en inhyrning med ett kapitalbindande värde överstigande 1 650 prisbasbelopp under den första kontraktperioden.

Göteborgs konstmuseum

Göteborgs konstmuseum är en del av Götaplatsen som huserar flera av stadens kulturinstitutioner. Museet är ett av de största konstmuseerna i Sverige med betydande konst- och kulturhistoriska värden samt en samling som omfattar 70 000 verk inom klassisk, modern, samtida svensk och internationell konst.

Göteborgs konstmuseum har med de förutsättningar som ges av den befintliga byggnaden utmaningar med arbetsmiljö, inomhusklimat, tillgänglighet, transporter och säkerhet. För närvarande pågår ett arbete med en detaljplan för området som syftar till att möjliggöra en om- och tillbyggnad av museet samt utveckla och säkerställa platsens kulturhistoriska och arkitektoniska värde. I projektet är avsikten att bygga om- och till museet utifrån

detaljplanen för att möta kraven.

Den totala ytan för ett om- och tillbyggt konstmuseum blir cirka 14 000 kvadratmeter bruttototalarea, varav 6 050 kvadratmeter bruttototalarea är tillkommande ytor för nybyggnationen.

Preliminär tidplan för färdigställande av Göteborgs konstmuseum är 2031-2032, men om- och tillbyggnaden är beroende av färdigställandet av nya magasin där konstmuseets samlingar kommer att förvaras under ombyggnaden.

Tidigare beslut

Kulturnämnden beslutade 2012-12-20 § 199 att ge dåvarande lokalsekretariatet i uppdrag att, i samverkan med kulturförvaltningen, starta ett förstudiearbete i syfte att ta utarbeta ett lokalprogram inklusive kostnadsberäkning för en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum. Förstudien påbörjades 2014 under ledning av Higab AB.

Kulturnämnden beslutade 2016-02-16 § 15 att hemställa till kommunstyrelsen om ett inriktningsbeslut för nämndens fem pågående förstudier avseende om- och tillbyggnader av nämndens museiverksamhet utifrån kulturförvaltningens värdering. I första hand skulle en ny magasinlösning för förvaltningens samlingar prioriteras och i andra hand en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum.

Kommunfullmäktige antog 2016-06-16 § 6 Göteborgs Stads budget för 2017 och flerårsplaner 2018-2019. I budgeten fick kulturnämnden i uppdrag att genomföra en förstudie avseende en upprustning av Göteborgs konstmuseum med en investeringsnivå på 380 mnkr. Beslutet fattades under tiden arbetet med förstudien pågick och redovisades till kulturnämnden 2017-02-09 § 8.

Kulturnämnden beslutade 2019-05-28 § 109 att hemställa till kommunstyrelsen att besluta om fortsatt inriktning för arbetet med att realisera ett om- och tillbyggt konstmuseum, där investeringsnivån tydliggjordes. Den förstudie som genomförts visade på ett behov av investeringar motsvarande 725 mnkr i 2023 års prisnivå. I ärendet som lyftes till kulturnämnden redovisade kulturförvaltningen konsekvenser för verksamheten i de fall förstudien ej skulle realiseras.

Kommunfullmäktige fattade 2019-12-10 § 12 ett inriktningsbeslut för om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum, i enlighet med Higab AB:s förstudie, med en bedömd investering om 800 mnkr i 2027 års prisnivå. Kommunfullmäktige beslutade 2020-11-05 § 85 i samband med fastställande av budget för 2021 att ge Higab AB i uppdrag att förverkliga om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum.

Efter inriktningsbeslutet bearbetades förstudien och kulturnämnden fattade beslut 2021-04-19 § 83 om att ge lokalsekretariatet i uppdrag att genomföra inhyrningen av nya och ombyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum. Kulturnämnden beslutade samtidigt att ge kulturförvaltningen i uppdrag att teckna avtal med Higab AB avseende förberedelser och genomförande av en arkitektävling för Göteborgs konstmuseum.

Kommunstyrelsen beslutade 2021-09-29 § 704 att godkänna inhyrningen av om- och tillbyggda ytor för Göteborgs konstmuseum där den tillkommande hyreskostnaden för kulturnämnden beräknades till 35-40 mnkr i 2027 års prisnivå.

Kommunfullmäktige beslutade 2021-10-28 § 17 att genomföra investeringen avseende en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum genomförs i enlighet med

kommunfullmäktiges inriktningsbeslut 2019. Beslutet baserades på Higab AB:s förstudie med en bedömd investering om 800 mnkr i 2027 års prisnivå. Samtidigt gav kommunfullmäktige 2021-10-28 § 17 kulturnämnden i uppdrag att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnaden som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar.

Higab AB har på kulturnämndens uppdrag 2021-04-19 § 83 genomfört en arkitekttävling. Kulturnämnden har tecknat avtal med Higab avseende vidareutveckling av det vinnande arkitektförslaget (KN 2024-02-09 § 41) i syfte att ta fram en uppdaterad kalkyl.

Kulturnämnden fattade 2025-05-26 § 120 beslut om att godkänna reviderad redovisad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum och översända handlingarna till kommunstyrelsen för inhyrningsbeslut. Nämnden fattade också beslut om att godkänna redovisning av uppdraget, att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, och hemställa till kommunfullmäktige att förklara uppdraget fullgjort med avvikelse (KF 2021-10-28 § 17).

Stadshus AB beslutade 2025-06-09 § 73 att tillstyrka hemställan från Higab AB om att utöka investeringen i om- och tillbyggnaden av Göteborgs Konstmuseum till 1 050-1 120 mnkr i 2025 års prisnivå.

Förändrade förutsättningar efter inhyrnings- och investeringsbeslut 2021

I förstudien som låg till grund för beslut om inhyrning och investering 2021 beräknades den totala investeringen i Göteborgs konstmuseum till 800 mnkr i 2027 års prisnivå vilket bedömdes innebära tillkommande hyreskostnader för kulturnämnden på 35-40 mnkr.

Investeringsnivån har nu reviderats där den främsta orsaken är att bygg- och entreprenadkostnader ökat med cirka 28 procent mellan 2021 och 2024.

I den nya detaljplanen har stadsbyggnadsnämnden ställt krav på ett grönt tak. Dels för att kompensera för den grönyta som tas i anspråk av tillbyggnaden, dels för att hantera dagvatten samtidigt som krav på att etablera en trappa från Lorensbergs villastad till Fågelsången har tillkommit. I projektet har det även tillkommit delar som inte fanns med när förstudiekalkylen togs fram. I den befintliga byggnaden har det tillkommit mer omfattande ombyggnadsbehov som en tillkommande hiss för transport av konst samt klimat- och ventilationsåtgärder. I den tillbyggda delen kan kostnadsökningarna främst hänföras till tillkommande bergschakt.

Arkitekttävling

Higab AB har på uppdrag av kulturnämnden genomfört en arkitekttävling rörande utformningen av konstmuseets om- och tillbyggnad. Det vinnande förslaget hade den lägsta investeringsnivån men låg ändå över beslutad budget. Kulturförvaltningen har tillsammans med Higab AB gjort en översyn av behov och konstruktion i syfte att minska investeringsnivån.

Reviderad hyresnivå

De förändrade förutsättningarna innebär att Higab AB beräknar investeringen avseende en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum till mellan 1 050 och 1 120 mnkr i 2025 års prisnivå.

Investeringen innebär tillkommande hyreskostnader för kulturnämnden på 61 till 66 mnkr i 2025 års prisnivå vilket innebär en total hyreskostnad för Göteborgs konstmuseum på

71,3 till 76,3 mnkr inklusive kulturnämndens nuvarande hyra på 10,3 mnkr i 2025 års prisnivå.

Hyran är i enlighet med Higab AB:s ägardirektiv produktionsbaserad och består av kapitalkostnader och ränta, underhållskostnader samt driftskostnader.

Ekonomiska förutsättningar

Stadsledningskontoret har i förutsättningar för budget 2026-2028 lyft en prognosticerad hyreskostnadsutveckling för kulturnämnden baserat på underlag från Higab AB där det framgår att beslutade investeringar medför nivåskillnader i hyresutvecklingen. Nya magasin planeras att tas i bruk 2028 vilket medför att kulturnämndens hyreskostnader förväntas öka med cirka 40 mnkr. Stadsledningskontoret har i beräkningsunderlaget inarbetat kompensation till kulturnämnden för ökade hyreskostnader med 37,7 mnkr år 2028 utifrån Higab AB:s prognos. När konstmuseet förväntas tas i bruk 2032 visar prognosen på en ökning med cirka 50 mnkr som dock är baserad på tidigare investeringsbeslut om 800 mnkr. Den nya investeringsnivån är den förväntade hyresökning för kulturnämnden 61-66 mnkr i 2025 års prisnivå.

Kulturförvaltningen lyfter i sitt ärende att om kommunbidraget inte utökas för att helt eller delvis täcka hyreskostnader och drift av ett om- och tillbyggt konstmuseum så kommer det krävas väsentliga anpassningar av nämndens verksamhet. Den nya hyresnivån motsvarar cirka en tiondel av kulturnämndens kommunbidrag 2025. Sådana anpassningar skulle få konsekvenser för nämndens övriga verksamheter. Kulturförvaltningen preciserar dock inte närmare vilka anpassningar eller effektiviseringar som är möjliga eller skulle krävas, inte heller vad det skulle innebära för effekter eller konsekvenser.

Nyttor av att genomföra en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum

Kulturförvaltningen lyfter i sitt ärende nyttor av att genomföra en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum dels utifrån förvaltningens perspektiv, dels utifrån Business Regions Göteborg AB:s, Göteborg & Co AB:s samt Göteborgs universitets perspektiv.

Kulturförvaltningen lyfter konstmuseets del i att skapa ett levande kulturliv i staden och att dess samling öppnar upp för samarbeten både lokalt, nationellt och internationellt. Göteborgs konstmuseum bedöms ha en betydande potential att utveckla utställningar, pedagogiska aktiviteter och att sprida kunskap till invånare, besökare och samarbetspartners såsom näringslivet. Vid en om- och tillbyggnad av konstmuseet ges förutsättningar för att utveckla verksamheten och locka fler besökare. Kulturförvaltningen bedömer att antalet besökare i ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att öka från dagens 250 000 per år till 350 000 per år och att de initialt kommer att vara ännu högre, uppskattningsvis 500 000 till 600 000 besökare per år under ett par års tid. Kulturförvaltningen lyfter vidare att det nya konstmuseet kommer att vara en aktiv part för att skapa en mer attraktiv region med ett levande kulturliv, spännande stadsutveckling och satsningar på turism- och besöksnäring.

Business Region Göteborg (BRG) bedömer att institutioner som Göteborgs konstmuseum fyller en viktig roll i stadens kulturella ekosystem och att ett om- och tillbyggt konstmuseum bidrar till att attrahera kompetens och företag till staden. Vidare lyfter bolaget att ett om- och tillbyggt konstmuseum kan bidra till ekonomisk stimulans till staden genom att fler besökare bedöms öka efterfrågan på tjänster i staden såsom handel, hotell och restauranger.

Göteborg & Co AB bedömer att Göteborgs konstmuseum bidrar till såväl direkta turismekonomiska effekter som indirekta turismekonomiska effekter. Det vill säga såväl besökare med konstmuseet som primär besöksanledning som besökare med konstmuseet som en av flera besöksanledningar till Göteborg. Bolaget bedömer att den direkta turismekonomiska effekten av konstmuseet kan uppgå till cirka 50 mnkr årligen och den indirekta turismekonomiska effekten till cirka 130 mnkr årligen. Om Göteborgs konstmuseum har tillfälliga utställningar av stort intresse kan den direkta turismekonomiska effekten komma att öka ytterligare.

Göteborgs universitet lyfter att närheten till kulturinstitutioner har varit avgörande för den strategiska satsning universitetet gjort vid Campus Näckrosen som omfattar nya och samlade miljöer för de humanistiska och konstnärliga fakulteterna samt universitetsbibliotek. Universitet lyfter vidare att en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum är en viktig satsning som, vid sidan av att stärka Göteborg som besöksmål i stort, bidrar till att stärka universitetets attraktionskraft som student- och arbetsmiljö.

Konsekvenser om en om- och tillbyggnad inte genomförs

Kulturförvaltningen bedömer att en om- och tillbyggnad av konstmuseet är av avgörande betydelse för att museiverksamhet fortsatt ska kunna bedrivas i byggnaden och att museets publika och samhälleliga effekter ska kunna uppnås. Konsekvenserna av att inte genomföra en om- och tillbyggnad av konstmuseet har utretts tidigare och redovisades i samband med kulturnämnden 2019-05-28 § 109. Kommunfullmäktige 2019-12-10 § 12 fattade ett inriktningsbeslut avseende om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum. I det fall en om- och tillbyggnad inte genomförs enligt förslag behöver den nuvarande byggnadens utmaningar avseende arbetsmiljö, inomhusklimat, tillgänglighet, transporter och säkerhet, hanteras och åtgärdas.

Den befintliga byggnaden har utmaningar kring att leva upp till museibranschens krav på inomhusklimat vilket medför att museet regelbundet tvingas avstå från inlån, utställningar och samarbeten. Konstmuseet har sedan flera år problem med skadedjur som äter organiskt material vilket kräver att resurser avsätts för bekämpning och kontroll. På längre sikt är det enda sättet att åtgärda problemet att byggnadsstrukturen tätas. I det fall om- och tillbyggnaden inte genomförs kommer möjligheten till utställningar med inlånade verk och presentation av samlingens verk begränsas ytterligare.

Den övervägande delen av konstmuseets publika ytor är inte tillgänglighetsanpassade och det krävs åtgärder i byggnaden för att säkra tillgänglighet och ett likvärdigt bemötande för alla besökare. I tillbyggnaden kommer full tillgänglighet att kunna uppnås.

Det nuvarande lastintaget kommer att stängas i samband med uppförandet av en ny byggnad för Göteborgs konstnärliga fakultet vilket innebär att konstmuseet inte kommer att kunna ta emot eller sända ut transporter för in- och utlån av konstverk till utställningar. De hissar som finns i byggnaden används idag både för besökare och transport av konstverk trots att de främst är dimensionerade för persontrafik. Större och tyngre konstverk transporteras av personal i trapporna vilket medför en risk för såväl personskador som skador på föremålen. En om- och tillbyggnad krävs för att hantera frågan om lastintag och logistik.

Vid inlån av värdefulla eller sköra konstverk ställs höga säkerhetskrav som nuvarande transportsituation har svårt att leva upp till. Det får konsekvensen att konstmuseet regelbundet tvingas avstå inlån, utställningar och samarbeten, att inte genomföra om- och tillbyggnaden försvårar framtida inlån av verk.

Redovisning av uppdraget från kommunfullmäktige 2021-10-28 § 17

Kommunfullmäktige beslutade 2021-10-28 § 17 i samband med investeringen för en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum att ge kulturnämnden i uppdrag att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar. För att säkerställa att andelen av kapital- och driftkostnader som bekostas av kommunala skattemedel inte ökar behöver kulturnämnden med en tillkommande hyreskostnad om 61-66 mnkr i 2025 års prisnivå säkerställa en externfinansiering motsvarande 34-36 mnkr årligen. Kulturförvaltningen belyser att en fond för att finansiera hyreskostnaden innebär att kulturnämnden behöver säkra cirka 700 mnkr vid en årlig avkastning om fem procent. Higab AB uppger att en tillkommande extern finansiering av investeringen om 100 mnkr skulle sänka kulturnämndens hyra med cirka 5,65 mnkr per år vid en ränta om 3,15 procent. För att genom en extern finansiering av investeringen säkerställa att kapital- och driftskostnaden som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar behöver nämnden säkerställa cirka 600 mnkr i extern finansiering av investeringen för att sänka årshyran med 34-36 mnkr.

I uppdraget har kulturnämnden redovisat Myndigheten för kulturanalyskartläggning kring privat kulturfinansiering där det framgår att kulturinstitutioner med offentlig huvudman generellt har en större andel offentlig finansiering även om det finns andra finansieringsmodeller av kulturen såsom privata finansiärer eller stiftelser, sponsring, donationer och gräsrotsfinansiering (crowdfunding). I Sverige skiljer sig finansieringen av museer åt men generellt sker finansieringen från kommun, region och stat. Malmö stad planerar att lyfta ett inriktningsbeslut till kommunfullmäktige i år avseende ett nytt konstmuseum där avsikten är att delvis finansiera löpande driftskostnader med avkastningen av en fond med externa sponsorer. I dagsläget har fonden inga medel.

Göteborgs konstmuseum finansieras idag till största delen av kommunbidrag samt regionala och statliga bidrag. En del avser egenintäkter från entréer och butik, men museet får även viss finansiering via stiftelsemedel och övriga intäkter.

Kommunfullmäktige och regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen ingick 2022 ett avtal om samfinansiering av stadens kulturhistoriska museer (KF 2022-10-26 § 9). I avtalet anges att Västra Götalandsregionen ska lämna ett ekonomiskt stöd till Göteborgs Stad för drift av Göteborgs konstmuseum, Röhsska museet, Göteborgs stadsmuseum, Sjöfartsmuseet Akvariet samt Göteborgs Stadsteater AB. Kulturnämnden i Västra Götalandsregionen fördelar även årliga anslag till Göteborgs konstmuseum, Röhsska museet, Göteborgs stadsmuseum, Sjöfartsmuseet Akvariet samt Göteborgs Stadsteater AB via kultursamverkansmodellen.

Göteborgs konstmuseum arbetar för att öka egenintäkterna och externfinansiering av forskning, publikationer, utställningar samt publika program i syfte att verksamheten ska kunna erbjuda ett relevant utbud till besökare. Konstmuseets nuvarande externfinansiering består till största del av bidrag från fonder och stiftelser vilka har tydliga och reglerade ändamål för sin bidragsgivning som innebär att det lämnar bidrag till utställningar, publik verksamhet och projekt. Ett normalår tar museet emot cirka

2 mnkr i externfinansiering men det kan under vissa år vara högre som under den nu pågående utställningen Apokalyps.

Entréavgiften till stadens museer och konsthallen beslutas av kommunfullmäktige och kulturnämnden justerar årligen entréavgifterna enligt fastställd princip. Nuvarande avgiftskonstruktion och prissättning innebär att intäkterna från besök på konstmuseet täcker museets kostnader för besök i form av värdskap, städ och sophämtning. Kulturförvaltningen har med undantag från en hörsal för publika evenemang inte valt att planera för fler uthyrningsbara lokaler då investering och hyreskostnad inte bedömdes skälig i förhållande till eventuella intäkter eller lämpligt i förhållande till gällande lagstiftning.

Kulturförvaltningen lyfter att det finns potential för medfinansiering från Europeiska unionens (EU) fonder och program. Förutsättningen är att det finns ett tidsbegränsat utvecklingsprogram som svarar upp mot de prioriteringar som är aktuella i EU:s fonder och program vilka generellt är utformade för att förverkliga unionens politiska mål och visioner. Kulturnämnden konstaterar dock att löpande drifts- och hyreskostnader inte är stödberättigade.

Förvaltningen har i samverkan med extern part undersökt möjligheten till extern finansiering av Göteborgs konstmuseum från stiftelser, näringsliv med flera. Den bild som presenteras är att externa aktörer generellt bedömer att investeringar i offentliga byggnader i första hand är en angelägenhet för den offentliga sektorn. Samtidigt lyfts möjligheten med extern finansiering för verksamhetens innehåll och aktiviteter såsom utställningar och forskning. Förvaltningen har i samverkan med Göteborg & Co och Västra Götalandsregionen undersökt förutsättningarna för stärkt samverkan mellan näringsliv och kultur men lyfter att näringslivet generellt minskar sitt arbete med traditionell sponsring till förmån för att stödja arbete för social hållbarhet och samhällsnytta.

Kulturförvaltningen redovisade uppdraget till kulturnämnden 2023-06-19 § 145 med slutsatsen att nämnden inte har möjlighet att säkra en långsiktig och kontinuerlig finansiering för ökade hyres- och driftskostnader av byggnaden med hjälp av näringsliv, stiftelser eller donation av privatpersoner. Kulturnämnden beslutade 2023-09-25 § 187 att återremittera ärendet till förvaltningen och gav förvaltningen i uppdrag att undersöka hur en utökad medfinansiering från region och stat kan realiseras samt redogöra för hur finansiering av motsvarande institutioner ser ut på andra platser i landet.

Förvaltningen redovisade att frågan kan hanteras genom en politisk dialog mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen inom ramen för avtalet om samfinansiering av stadens kulturhistoriska museer (KF 2022-10-26 § 9). Kulturförvaltningen fick samtidigt i uppdrag att redogöra för hur finansieringen av motsvarande institutioner ser ut på andra platser i landet, vilket nämnden har förklarat fullgjort (KN 2024-02-09 § 39 punkt 9.).

Kulturnämnden beslutade 2025-05-26 § 120 att godkänna redovisning av uppdraget att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar fullgjort med avvikelse (KF 2021-10-28 § 17).

Stadsledningskontorets bedömning

När ärendena avseende Higab AB:s investering i, och kulturnämndens inhyrning av, Göteborgs konstmuseum lyfts för nya politiska beslut, med anledning av de förändrade ekonomiska förutsättningar, aktualiseras frågan om vilken investering i museet som staden bedömer möjlig att göra. Stadsledningskontoret ser att stadens investeringsnivåer och den långsiktiga kapitalkostnadsutvecklingen överstiger prognosticerad skatteunderlagsutveckling vilket ger en undanträngningseffekt där en större del av stadens finansiering behöver täcka fasta kapitalkostnader, något som kommer att kräva prioriteringar mellan olika delar av kommunens verksamhet.

Stadsledningskontoret konstaterar att Göteborgs konstmuseum har brister som innebär att byggnaden inte längre kan möta de krav som ställs på ett modernt museum. Utifrån den ökade investeringen och de utmaningar det medför för kulturnämnden kan det dock finnas anledning att värdera ambitionsnivån i projektet. En omvärdering skulle sannolikt medföra behov av en ny förstudie. Till dags datum uppgår de förstudierelaterade kostnaderna i projektet till cirka 12 mnkr av den budget om cirka 16 mnkr som avsatts för att utveckla det vinnande arkitektförslaget tillsammans med pågående detaljplanearbete.

Stadsledningskontorets bedömning är att förutsättningarna för att inte genomföra några investeringar i museet och i stället förändra ändamålet med byggnaden är begränsade givet platsens kulturhistoriska och arkitektoniska värde samt den skyddslagstiftning som omger såväl byggnaden som platsen. Göteborgs konstmuseum och delar av Götaplatsen är sedan 2017 ett byggnadsminne vilket innebär att museet skyddas enligt kulturmiljölagen (1998:950) och inte får förändras utan tillstånd.

Kulturnämnden beslutade 2025-05-26 § 120 att godkänna den reviderade hyresnivån för Göteborgs konstmuseum men lyfte att finansieringen behöver hanteras under budgetprocessen inför det år den nya hyresnivån faller ut, enligt nuvarande tidplan 2031/2032. Detta för att helt eller delvis finansiera de tillkommande kostnaderna om inte nämnden ska genomföra anpassningar eller effektiviseringar i övrig verksamhet.

Kulturnämnden konstaterar att det finns utmaningar i att verkställa uppdraget kring att säkerställa att den skattefinansierade andelen av drift- och hyreskostnader inte ska öka. Nämnden lyfter att det finns möjlighet att föra en fortsatt dialog med Västra Götalandsregionen inom ramen för samfinansieringsavtalet vilket anger att Västra Götalandsregionen ska lämna ekonomiskt stöd till driften av stadens kulturhistoriska museer. Västra Götalandsregionen fördelar även statliga anslag till bland annat Göteborgs konstmuseum, en ökad statlig medfinansiering är beroende av att staden tillsammans med regionen för en dialog med staten inom ramen för kultursamverkansmodellen. Förutsättningarna för externfinansiering av löpande drift- och hyreskostnader bedöms begränsade då fonder och stiftelser primärt lämnar bidrag till exempelvis utställningar och forskning, något som en om- och tillbyggnad av museet dock bedöms skapa bättre förutsättningar för.

Stadsledningskontorets bedömning är att möjligheten till externfinansiering av de driftsekonomiska effekterna vid en investering i Göteborgs konstmuseum är begränsade. Kommunala verksamheter ska i huvudsak finansieras genom skatter, offentligrättsliga avgifter och statsbidrag. Vad avser sponsring och donationer till kulturverksamhet bedöms det vara möjligt, men finansiering av verksamheter med hjälp av sponsormedel

får endast utgöra ett mindre komplement till ovan nämnda finansiering. Sponsring ska vara av tillfällig natur och får inte tillämpas så att kärnverksamheten blir beroende av den.

Sponsring utgör ett affärsmässigt avtal till ömsesidig nytta, där ena parten lämnar ersättning i någon form och den andra parten tillhandahåller en motprestation vilket gör att möjlig sponsring ska värderas utifrån Göteborgs Stads riktlinje för sponsring och de villkor en eventuell sponsor skulle ställa. Donationer som är att betrakta som gåvor utan krav på motprestation behöver värderas på liknande sätt i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för mottagande av donationer som utgör gåva, där berörd nämnd beslutar om mottagande.

En del av museernas verksamhet finansieras genom entréavgifter. Dessa avgifter beslutas av kommunfullmäktige. Det är dock möjligt för kulturnämnden att utreda förutsättningarna för att öka intäkterna genom att förändra avgiftskonstruktion och prissättning i syfte att täcka en större del av drift- och hyreskostnaden och därefter lämna förslag till kommunfullmäktige.

Utifrån att kulturnämnden inte bedömer det möjligt att finansiera den tillkommande hyresnivån eller kan säkerställa att andelen av kapital- och driftkostnader som bekostas av kommunala skattemedel inte ökar överlämnar stadsledningskontoret, utan eget ställningstagande, reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum för beslut i kommunstyrelsen.

Vid beslut om att godkänna kulturnämndens förslag om reviderad hyresnivån för Göteborgs konstmuseum kan beslutsatserna formuleras enligt nedan:

- Reviderat inhyrningsbeslut avseende Göteborgs konstmuseum godkänns.

I det fall ett beslut att godkänna den reviderade hyresnivån fattas är stadsledningskontorets bedömning att kommunfullmäktiges uppdrag 2021-10-28 § 17 till kulturnämnden, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, bör kvarstå. Stadsledningskontoret ser att det är möjligt för kulturnämnden att fortsatt arbeta utifrån intention i uppdraget i syfte att minska de driftsekonomiska konsekvenserna för skattekollektivet när hyran faller ut.

Utifrån att kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden är beroende av vilket ställningstagande som görs kring det reviderade inhyrningsbeslutet överlämnar stadsledningskontoret utan eget ställningstagande redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden 2021-10-28 § 17, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnader som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, för beslut i kommunstyrelsen och kommunfullmäktige.

Magnus Andersson
Ekonomidirektör

Eva Hessman
Stadsdirektör

Protokollsutdrag

Sammanträdesdatum: 2025-05-26

§ 120 Ärendenummer KULT-2021-00128

Inhyrning av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum och redovisning av uppdrag säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar

Beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner redovisningen av reviderad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum och översänder handlingarna till kommunstyrelsen för inhyrningsbeslut.
2. Kulturnämnden ger stadsfastighetsförvaltningen i uppdrag att genomföra inhyrningen av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum under förutsättning att kommunstyrelsen fattar ett inhyrningsbeslut.
3. Kulturnämnden godkänner redovisningen av uppdraget, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, och hemställer till kommunfullmäktige att uppdraget förklaras fullgjort med avvikelse (KF 2021-10-28 § 17).

Handlingar

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande 2025-05-14.

Yttrande 2025-05-23 från SD enligt bilaga till protokollet.

Yttrande 2025-05-26 från L, M och D med instämmande från KD enligt bilaga till protokollet.

Yttrande 2025-05-26 från C enligt bilaga till protokollet.

Yrkande

Under överläggningarna yrkar AnnaSara Perslow (C) bifall till förvaltningens tjänsteutlåtande. Kulturnämnden bifaller yrkandet.

Protokollsutdrag skickas till

Kommunstyrelsen, stadsfastighetsnämnden och Higab AB.

2025-05-23

Yttrande ang. inhyrning av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum

Vi vill inleda med att understryka att vi i grunden står bakom satsningen på om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum. Museet är en unik kulturell institution och bidrar starkt till stadens attraktionskraft och akademiska miljö.

Ekonomiska konsekvenser

De reviderade kalkylerna visar att kulturnämndens hyra för det om- och tillbyggda konstmuseet ökar från dagens 10,3 Mkr till totalt 71–76 Mkr per år, varav den tillkommande kostnaden uppgår till 61–66 Mkr i 2025 års kostnadsläge. Denna produktionsbaserade hyresmodell innebär dessutom att kulturnämnden bär hela risken för förändringar i räntenivåer och investeringsvolym. Om nämnden inte får fullt kompensationsanslag kommer denna merkostnad att tvinga fram svåra prioriteringar inom övrig verksamhet.

Prioriteringsbehov och renodling av uppdraget

För att möta denna ekonomiska verklighet anser vi att kommunen bör använda tillfället till att renodla kulturnämndens kärnuppdrag. Detta innebär:

- **Stärkt fokus på biblioteksverksamhet:** Biblioteken är mötesplatser för kunskap och ett lagstadgat uppdrag, vilket bör prioriteras framför andra satsningar på övriga kulturformer.
- **Förstärkta museiresurser:** Förutom konstmuseet bör övriga kommunala museer ges tydligare uppdrag och effektiva resurser för att säkerställa kulturarvets långsiktiga förvaltning.
- **Tydligare krav på extern finansiering:** För att undvika att ökade drift- och kapitalkostnader helt belastar skattemedel behöver museerna intensifiera arbetet med inte minst privata medel.

Genom att erbjuda prominenta donatorer donatornominering – det vill säga inskription av namn på plaketter eller avbildning i form av byster – som tack för deras bidrag till konstmuseets utbyggnad, skapar vi en incitamentstruktur där privatpersoners önskan om långsiktig profilering blir en drivkraft för ökat kultursponsring.

Vi välkomnar utvecklingen av Göteborgs konstmuseum som en långsiktig investering i stadens kulturliv, men förutsätter att staden kompenserar kulturnämnden fullt ut för

de kraftigt ökade hyreskostnaderna. Om så inte sker, kommer vi kraftfullt argumentera för att renodla nämndens uppdrag till bibliotek och museer för att säkerställa att skattemedel används på ett effektivt och medborgerligt sätt.

Yttrande angående Inhyrning av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum och redovisning av uppdrag säkerställa att andelen av kapital- och driftkostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar.

För Liberalerna har kulturens roll i individens liv alltid varit av största betydelse. Kulturen hjälper oss att förstå både oss själva och andra, öppnar nya perspektiv och stärker individens möjlighet att forma sitt eget liv. Att lyfta fram det främsta av vårt gemensamma kulturarv genom museernas samlingar är därför av central vikt. Det ger inte bara kunskap och historiskt sammanhang, utan stärker också känslan av identitet och delaktighet i samhället.

År 2019 fattade kommunfullmäktige ett inriktningsbeslut om om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum. Mycket har förändrats sedan dess, inte minst vad gäller de ekonomiska förutsättningarna. En viktig förändring gäller hyresnivån, som har utvecklats i förhållande till kommunstyrelsens inhyrningsbeslut från 2021. Nämndens nuvarande hyra uppgår till 10,3 miljoner kronor per år. Enligt Higabs senaste kalkyl beräknas den tillkommande hyran uppgå till mellan 61 och 66 miljoner kronor årligen i 2025 års kostnadsläge. Därtill har den totala investeringskostnaden ökat markant – från 800 miljoner kronor år 2022 till mellan 1 050 och 1 120 miljoner kronor, enligt kalkyler för 2025.

Med dagens modell för produktionsbaserad hyressättning innebär detta att hela den ekonomiska risken för investeringen läggs på kulturnämnden.

Vi anser naturligtvis att en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum är viktig, av flera skäl:

- Den turismekonomiska effekten förväntas öka.
- Projektet kan bidra till att attrahera kompetens och företag till staden.
- Det stärker Göteborgs universitets attraktionskraft som studie- och arbetsmiljö.
- Antalet besökare förväntas öka, vilket skapar nya möjligheter till unika kulturella upplevelser mm.

Det är uppenbart att den nuvarande byggnaden har allvarliga brister vad gäller klimat, säkerhet, tillgänglighet och arbetsmiljö – brister som måste åtgärdas för att det överhuvudtaget ska vara möjligt att bedriva en fungerande verksamhet som konstmuseum. Trots alla dessa vinster ser vi att den föreslagna investeringsnivån och den nya hyressättningen utgör en tydlig utmaning för nämnden. Därför menar vi att vissa delar av projektet bör ses över – exempelvis kravet på ett grönt tak samt den planerade trappan mellan Lorensbergs villastad och Fågelsången, som tillkommit genom stadsbyggnadsförvaltningens detaljplan.

Vi vill också betona vikten av att aktivt bredda finansieringen av projektet.

Det bör utredas om det finns möjligheter till ökade statliga och regionala bidrag. Samtidigt bör man aktivt söka privat finansiering, exempelvis genom donationer, stiftelser och sponsring. Även möjligheterna till EU-bidrag bör prövas.

En sådan breddning av finansieringsbasen skulle kunna minska kulturnämndens ekonomiska ansvar och därigenom öka den långsiktiga hållbarheten i projektet.

Yttrande

Centerpartiet

2025-05-26

Ärendenummer KULT-2021-00128

Yttrande angående – Inhyrning av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum och redovisning av uppdrag säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar

Centerpartiet värnar ett levande kulturliv i hela staden, där konst, historia och bildning är tillgängliga för alla. Göteborgs konstmuseum är en viktig institution både lokalt och nationellt, och vi ser positivt på att förutsättningarna för verksamheten förbättras genom en om- och tillbyggnad.

Samtidigt är det uppenbart att kostnadsutvecklingen och hyresmodellen innebär stora ekonomiska åtaganden som riskerar att tränga undan andra prioriterade verksamheter inom kulturen. Det är därför avgörande att Göteborgs Stad inte ensidigt bär detta ansvar.

Vi ser ett fortsatt behov av att:

- intensifiera dialogen med Västra Götalandsregionen och staten om ökad medfinansiering,
- utreda andra finansieringsvägar, inklusive långsiktig samverkan med näringsliv och stiftelser,
- och säkerställa att projektets omfattning och innehåll ger maximal nytta för besökare, konstlivet och staden.

Det behövs en tydlig strategi för hur verksamheten i det nya museet ska bidra till ökad externfinansiering, tillgänglighet och breddat deltagande i kulturlivet.

Centerpartiet ställer sig positivt till att projektet går vidare, men betonar att det krävs fortsatt politisk handlingskraft för att säkra en hållbar ekonomisk helhet.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2025-05-14

Ärendenummer KULT-2021-00128

Handläggare

Joakim Sebring

Telefon: 031-368 78 16

E-post: joakim.sebring@kultur.goteborg.se

Inhyrning av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum och redovisning av uppdrag säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar

Förslag till beslut

I kulturnämnden

1. Kulturnämnden godkänner redovisningen av reviderad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum och översänder handlingarna till kommunstyrelsen för inhyrningsbeslut.
2. Kulturnämnden ger stadsfastighetsförvaltningen i uppdrag att genomföra inhyrningen av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum under förutsättning att kommunstyrelsen fattar ett inhyrningsbeslut.
3. Kulturnämnden godkänner redovisningen av uppdraget, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, och hemställer till kommunfullmäktige att uppdraget förklaras fullgjort med avvikelse (KF 2021-10-28 § 17).

Sammanfattning

Kommunfullmäktige fattade 2019 ett inriktningsbeslut för om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum. År 2021 godkände kommunstyrelsen en ny utökad hyresnivå för kulturnämnden. Kommunfullmäktige beslutade samma år att investeringen för en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum ska genomföras i enlighet med inriktningsbeslutet 2019. Samtidigt fick kulturnämnden i uppdrag att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnaden som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar.

Kulturförvaltningen redovisar att hyresnivån har förändrats i förhållande till kommunstyrelsens inhyrningsbeslut år 2021. 2021 års underlag baserades på en total investering om 800 miljoner kronor. Higab beräknar nu den totala investeringen till mellan 1 050 och 1 120 miljoner kronor i 2025 års kostnadsläge. Förändringen beror främst på ökade bygg- och entreprenadkostnader, utvecklat arkitektförslag, tillkommande kostnader på grund av ett större ombyggnadsbehov av befintlig byggnad samt krav från stadsbyggnadsförvaltningen för att ny detaljplan skulle kunna beslutas. Kulturnämndens tillkommande hyra blir enligt Higabs kalkyl 61–66 miljoner kronor per år i 2025 års kostnadsläge. Nämndens nuvarande hyra, i 2025 års prisnivå, är 10,3 miljoner kronor per år.

Kulturförvaltningen konstaterar att externa aktörer bedömer att investeringar i offentliga byggnader i första hand är en angelägenhet för det offentliga. Förutsättningarna för stärkt samverkan mellan näringsliv och kultur påverkas av att näringslivet minskar sitt arbete med traditionell kultursponsring. Fonder och stiftelser som bidrar med externfinansiering till konstmuseet är styrda av sina ändamål, vilket gör att de inte stödjer löpande hyres- och driftskostnader. Ökade entréintäkter i verksamheten motsvaras i allt väsentligt av ökade kostnader till följd av fler besökare. Kulturnämnden är juridiskt förhindrad att gå med betydande vinst vid lokaluthyrning. Entréintäkter och lokaluthyrning bedöms därför inte väsentligt kunna bidra till uppdraget. Förvaltningen bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att skapa bättre förutsättningar för samarbeten och externfinansiering av utställningar, forskning, publik verksamhet och projekt.

Kulturförvaltningens samlade bedömning är att inhyrningen bör genomföras och att kommunfullmäktiges uppdrag bör förklaras fullgjort med avvikelse.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Ett om- och tillbyggt konstmuseum beräknas kosta 61–66 miljoner kronor per år i utökad hyra för kulturnämnden i 2025 års kostnadsläge. Den produktionsbaserade hyran innebär att det i hyran ingår ränta på hela det av Higab investerade beloppet. Den ränta som används är kontokreditränta plus Higabs påslag om 0,5 punkter. Räntan kan ändras en gång i kvartalet.

Med en produktionsbaserad hyressättning står kulturnämnden för den ekonomiska risken för investeringen i sin helhet. Därför kommer eventuella förändringar av räntenivåer och investeringsvolymerna att belasta kulturnämnden i form av förändrad hyra.

Kulturförvaltningen instämmer i stadsledningskontorets bedömningar i Förutsättningar för budget 2025–2027 (KS 2024-05-15 § 467). Stadsledningskontoret påpekade att ett par beslutade lokalåtgärder – nya magasin och om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum – skapar nivåskillnader i kulturnämndens hyresutveckling. Stadsledningskontoret bedömde att kulturnämndens hyresutveckling kommer behöva hanteras inom ramen för kommande års budgetprocess, då den innebär väsentliga förändringar av nämndens finansieringsbehov.

Göteborg & Co bedömer att den direkta turismekonomiska effekten av ett om- och tillbyggt konstmuseum kan uppgå till cirka 50 miljoner kronor årligen. Om den indirekta turismekonomiska effekten inkluderas bedöms den totala turismekonomiska effekten kan uppgå till cirka 130 miljoner kronor årligen. Om Göteborgs konstmuseum har tillfälliga utställningar av stort intresse bedömer bolaget att den direkta turismekonomiska effekten kan komma att öka.

Business Region Göteborg bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum bidrar att attrahera kompetens och företag till staden. Bolaget bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum bidrar till ekonomisk stimulans till staden. Fler besökare till museet bedöms öka efterfrågan på exempelvis hotell, restauranger och handel. Bolaget bedömer vidare att ett utvecklat konstmuseum bidrar till en hållbar och dynamisk utveckling, vilket gynnar både företag och invånare.

Göteborgs universitet bedömer att om- och tillbyggnaden av Göteborgs konstmuseum, vid sidan av att stärka Göteborg som besöksmål, bidrar till att stärka universitetets och Campus Näckrosens attraktionskraft som studie- och arbetsmiljö.

Bedömning ur ekologisk dimension

Ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum ger förutsättningar att bedriva verksamhet som motsvarar kraven för miljöcertifiering. Tillbyggnaden kommer att ha ett grönt tak som kompensation för den befintliga grönyta som kommer att tas i anspråk. Projektet kommer att utföras så att miljöpåverkan minimeras och så att en god och säker inomhusmiljö kan säkerställas.

Bedömning ur social dimension

Med 70 000 verk inom både klassisk, modern och samtida konst är Göteborgs konstmuseum ett av norra Europas främsta museer för bildkonst. Kulturförvaltningen bedömer att ett om- och tillbyggt museum ger verksamheten helt nya förutsättningar att utveckla nya och mångsidiga konstupplevelser. Det nya konstmuseet kommer vara en aktiv part i samarbeten för en mer attraktiv region med ett levande kulturliv, dynamisk stadsutveckling och satsningar på turism- och besöksnäring. Förvaltningen bedömer att projektet ger staden bättre förutsättningar att realisera de strategiska framtidsfrågor som anges i Göteborgs Stads kulturprogram.

Kulturförvaltningen bedömer att antalet besökare i ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att öka från dagens 250 000 per år till 350 000 per år. Vidare är bedömningen att besöksvolymerna initialt kommer att vara högre, i storleksordningen 500 000 till 600 000 besökare per år.

Kulturförvaltningen bedömer att en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum är av avgörande betydelse för att museiverksamhet fortsatt ska kunna bedrivas i byggnaden. Om kommunfullmäktige skulle besluta att inte genomföra en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum kvarstår det att hantera den nuvarande byggnadens omfattande utmaningar avseende klimat, säkerhet, tillgänglighet och arbetsmiljö. Förvaltningen konstaterar att det skulle krävas nya politiska beslut om omfattning och inriktning för Göteborgs konstmuseum i det fall om- och tillbyggnaden inte genomförs.

Samverkan

Information om ärendet har givits i förvaltningens samverkansgrupp den 15 maj 2025.

Expedieras till

Kommunstyrelsen, stadsfastighetsnämnden och Higab AB.

Ärendet

Kulturnämnden har att ta ställning till att godkänna redovisningen av reviderad hyresnivå för ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseum och översända handlingarna till kommunstyrelsen för inhyrningsbeslut. Vidare att ge stadsfastighetsförvaltningen i uppdrag att genomföra inhyrningen av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum under förutsättning att kommunstyrelsen fattar ett inhyrningsbeslut. Samt att godkänna redovisningen av uppdraget, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, och att hemställa till kommunfullmäktige att uppdraget förklaras fullgjort med avvikelse.

Beskrivning av ärendet

Kulturnämnden gav 2012 lokalsekretariatet i uppdrag att, i samverkan med kulturförvaltningen, starta ett förstudiearbete som ska resultera i utarbetande av ett lokalprogram inklusive kostnadsberäkning för en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum (KN 2012-12-20 § 199). Förstudiearbetet inleddes 2014. Kulturnämnden tog 2015 emot en delredovisning av förstudiearbetet och förstudien redovisades till kulturnämnden i februari 2017 (KN 2017-02-09 § 8).

Kommunfullmäktige antog, i samband med beslut om Göteborgs Stads budget 2017, en färdplan med en investeringsnivå för stadens kulturinstitutioner. Kulturnämnden fick i uppdrag att genomföra förstudien och återkomma till kommunstyrelsen med förslag till beslut för upprustning av Göteborgs konstmuseum om 380 miljoner kronor (KF 2016-06-16 § 6). Beslutet fattades under det att arbetet med förstudien pågick.

Kulturnämnden beslutade 2019 att hemställa till kommunstyrelsen att besluta om fortsatt inriktning för arbetet för att realisera ett om- och tillbyggt konstmuseum där stadens investeringsnivå tydliggörs (KN 2019-05-28 § 109). Dåvarande förstudie visade att det fanns ett behov av en investeringsnivå om 725 miljoner kronor i 2023 års kostnadsläge. Kulturförvaltningen redovisade i samma ärende ett förtydligat scenario med konsekvenser för konstmuseets verksamhet i det fall förstudien inte genomfördes.

Kommunfullmäktige fattade 2019 ett inriktningsbeslut för om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum, i enlighet med Higab AB:s förstudie (KF 2019-12-10 § 12). Inriktningsbeslutet inkluderade de ekonomiska bedömningarna i tjänsteutlåtandet. Av tjänsteutlåtandet framgick att investeringen var i storleksordningen 800–850 miljoner kronor.

År 2021 presenterade Higab AB en ny kalkyl. Samma år godkände kommunstyrelsen kulturnämndens inhyrning av om- och tillbyggda lokalytor för Göteborgs konstmuseum (KS 2021-09-29 §§ 704–705). Den tillkommande hyreskostnaden för kulturnämnden beräknades till 35–40 miljoner kronor per år i 2027 års kostnadsläge.

Kommunfullmäktige beslutade 2021 att investeringen för en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum genomförs i enlighet med kommunfullmäktiges inriktningsbeslut 2019 (KF 2021-10-28 § 17). Beslutet baserades på Higab AB:s förstudie med en investering om 800 miljoner kronor. Samtidigt fick kulturnämnden i uppdrag att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnaden som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar (KF 2021-10-28 § 17).

Higab AB har på kulturnämndens uppdrag genomfört en arkitekttävling (KN 2021-04-19 § 83). Kulturnämnden har tecknat avtal med Higab avseende vidareutveckling av det vinnande arkitektförslaget (KN 2024-02-09 § 41) i syfte att ta fram en uppdaterad kalkyl.

Kulturnämnden beslutade i september 2023 att anteckna förvaltningens ärende ”Kulturnämndens lokaler – ekonomiska och organisatoriska effekter”. Samtidigt återremitterade nämnden förvaltningens förslag att hemställa till kommunfullmäktige att förklara uppdraget, att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar, fullgjort (KN 2023-09-25 § 187). Det framgår av yrkandet att skälet till återremissen var att kulturnämnden avsåg undersöka hur ökad medfinansiering av region och stat kan realiseras. Kulturförvaltningen fick samtidigt i uppdrag att redogöra för hur finansieringen av motsvarande institutioner ser ut på andra platser i landet, vilket kulturnämnden har förklarat fullgjort (KN 2024-02-09 § 39).

Ny hyresnivå

Här redovisar kulturförvaltningen underlag för beslut om inhyrning av om- och tillbyggda lokaler för Göteborgs konstmuseum. Redovisningen omfattar information om den aktuella hyresmodellen, förändrade förutsättningar, ny investeringskalkyl efter bearbetning av det vinnande arkitektförslaget samt ny hyreskalkyl för kulturnämnden.

Hyresmodell: produktionsbaserad hyra

Hyran som Higab använder sig av vid hyressättning av den renoverade och tillbyggda konstmuseet heter produktionsbaserad hyra och består av tre delar.

1. **Kapitalkostnad och ränta.** Higabs faktiska kostnad för projektet utan vinstpåslag. Higab tar även ut en ränta på investeringen som är hämtad från Göteborgs Stads inlåning från finansförvaltningen. Räntan i beräkningarna är satt utifrån dagens räntenivå. Enligt de prognoser som finansförvaltningen lämnar kommer denna att stiga fram till 2031 med cirka 50 punkter vilket innebär att den hyra kulturnämnden kommer att betala kommer att öka, allt annat lika.
2. **Underhållskostnader över tid.** Hyran täcker underhållskostnader över tid. Detta för att Higab inte ska behöva öka hyran när det är dags för omfattande underhåll av tillskapade ytor.
3. **Mindre kostnader per år** (även kallat driftskostnader). För att täcka mindre kostnader så som försäkring, akuta reparationer, löpande underhåll, tillsyn och skötsel. Den modell som Higab använder för att räkna fram driftskostnaderna är en etablerad modell inom fastighetsbranschen som baseras på nyckeltal kronor per kvadratmeter.

Förändrade förutsättningar

I förstudiekalkylen från 2021 uppskattades totalkostnaden för investeringen till 800 miljoner kronor. Totalkostnaden har nu reviderats eftersom förutsättningarna har förändrats. Den främsta orsaken är att bygg- och entreprenadkostnader har ökat med 28 procent 2021–2024.

I projektet har det även tillkommit delar som inte var med i förstudiens kalkyl och som framkommit i utvecklingsfasen. En av kostnadsökningarna är tillkommande bergschakt. I

den befintliga byggnaden har det tillkommit mer omfattande ombyggnadsbehov gällande klimat- och ventilationsåtgärder och mer omfattande ombyggnadsåtgärder.

I den nya detaljplanen har stadsbyggnadsförvaltningen kommit med krav på grönt tak. Kravet ska dels kompensera den grönyta som tas i anspråk av själva tillbyggnaden, dels hantera dagvattnet. Det har även tillkommit krav på att etablera en trappa från Lorensbergs Villastad till Fågelsången.

Väsentliga exempel på delar som har tillkommit eller ökat, och därmed bidrar till att öka kostnaden jämfört med förstudien, är bergschakt, gröna yttertak, klimatförbättrande åtgärder, tillkommande ny hiss för transport av konst i befintlig byggnad, tillkommande åtgärder för hantering av avfall butik/personal/café samt tillkommande trappa från Lorensbergs Villastad till Fågelsången.

Ny investeringskalkyl efter bearbetning av vinnande arkitektförslag

De kalkyler som togs fram för arkitekttävlingens förslag under bedömningstiden var alla över beslutad budget. Det vinnande arkitektförslaget hade den lägsta investeringskostnaden. I en arkitekttävling är det inte möjligt att lösa samtliga målkonflikter och frågeställningar eftersom det inte finns möjlighet till dialog mellan de tävlande och arrangörerna. Tävlingsdeltagarna var därför hänvisade till att göra bedömningar avseende prioriteringar och val utifrån sitt förslag och koncept.

Under utvecklingsskedet anpassas det vinnande förslaget efter juryns slutliga utlåtande samt i förhållande till övriga förutsättningar, så som ekonomi, kulturmiljö, programkrav samt förutsättningar för långsiktig förvaltning.

I den planerade tillbyggnaden har ytor för konsthantiering och magasin minskats då behov omhändertas i stadens nya museimagasin. Därtill har vissa rumshöjder sänkts, mängden bergschakt har minskats och det har gjorts en översyn av nybyggnadens konstruktion för att anpassa den till ett mer effektivt byggnadssätt. De totala lokalytorna har därmed minskats med 600 kvadratmeter.

Total yta i ett om- och tillbyggt konstmuseum blir cirka 14 000 kvadratmeter bruttototalarea, varav 6 050 kvadratmeter bruttototalarea är tillkommande ytor från nybyggnation.

Ny hyreskalkyl

Kulturnämndens befintliga hyra för konstmuseet är 10,3 miljoner kronor i 2025 års prisnivå. Higab beräknar investeringen till mellan 1 050 och 1 120 miljoner kronor i 2025 års prisnivå, vilket med en ränta på 3,15 procent medför en utökad hyra om 61–66 miljoner för kulturnämnden. Ny total hyra för kulturnämnden kommer därför att vara 71–76 miljoner kronor per år.

Nyttor av ett om- och tillbyggt konstmuseum

Här redovisar kulturförvaltningen bedömda nyttor av ett om- och tillbyggt konstmuseum från Göteborgs & Co, Business Region Göteborg, Göteborgs universitet och kulturförvaltningen.

Göteborg & Co:s turismekonomiska bedömning

Göteborg & Co bedömer att ett om- och tillbyggt Göteborgs konstmuseums bidrar till direkta och indirekta turismekonomiska effekter till Göteborg.¹ Bolaget bedömer att den direkta turismekonomiska effekten kan uppgå till cirka 50 miljoner kronor årligen. Om den indirekta turismekonomiska effekten inkluderas bedöms den totala turismekonomiska effekten kan uppgå till cirka 130 miljoner kronor årligen. Om Göteborgs konstmuseum har tillfälliga utställningar av stort intresse kan den direkta turismekonomiska effekten komma att öka.

Göteborg & Co konstaterar att besökare till Göteborg ofta har flera anledningar till sitt besök, där Göteborgs konstmuseum kan vara en anledning. De vanligaste specifika besöksanledningarna till Göteborg är ett evenemang, ett möte eller Liseberg. Det finns också besökare som har konstmuseet som primär besöksanledning. Dessa besökares konsumtion utgör en direkt turismekonomisk effekt. Besökarna som har Göteborgs konstmuseum som en av flera besöksanledningar, utgör en indirekt turismekonomisk effekt.

Business Region Göteborgs näringslivsstrategiska bedömning

Business Region Göteborg bedömer att institutioner som Göteborgs konstmuseum fyller en viktig roll i stadens kulturella ekosystem. Bolaget menar att sådana institutioner kan liknas vid toppen på en komplex näringskedja som bidrar till näringslivsutvecklingen i regionen genom att stärka stadens kulturella profil och attrahera talanger och företag.

Business Region Göteborg bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum bidrar att attrahera kompetens och företag till staden. Bolaget bedömer att konstmuseet kan bidra till att utveckla Göteborgs attraktivitet för yrkesverksamma och kreativa talanger. Företag söker sig till städer med ett rikt kulturellt utbud för att erbjuda sina anställda en hög livskvalitet. Bolaget bedömer att ett högkvalitativt konstmuseum är en viktig del i ett sådant utbud.

Bolaget bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum bidrar till ekonomisk stimulans till staden. Fler besökare till konstmuseet bedöms öka efterfrågan på lokala tjänster så som hotell, restauranger och handel. Bolaget bedömer vidare att ett utvecklat konstmuseum bidrar till en hållbar och dynamisk utveckling, vilket gynnar både företag och invånare.

Bedömning från Göteborgs universitet

Göteborgs universitet konstaterar att närheten till Götaplatsen, Korsvägen och kringliggande kulturinstitutioner har varit avgörande för universitetets strategiska satsning på Campus Näckrosen. Satsningen omfattar nya och samlade miljöer för de humanistiska och konstnärliga fakulteterna samt universitetsbibliotek.

Göteborgs universitet bedömer att en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum är en viktig satsning, som vid sidan av att stärka Göteborg som besöksmål, direkt bidrar till att stärka universitetets, och inte minst Campus Näckrosens, attraktionskraft som studie- och arbetsmiljö. De bedömer att om- och tillbyggnaden kommer att skapa nya förutsättningar för samverkan tillsammans med övriga kulturinstitutioner i området.

¹ Turismekonomiska effekter avser den samlade konsumtion som turister gör på en destination, exempelvis konsumtion av boende, restaurang, aktiviteter, nöje, shopping och kollektivtrafik.

Göteborgs universitet bedömer att en om- och tillbyggnad av konstmuseet – tillsammans med universitetets satsning för att utveckla sin kultursamverkan och utveckla former för möten mellan konst och vetenskap – innebär en avgörande förstärkning av stadens kulturella infrastruktur som är nödvändig för att fortsatt utveckla de kulturella ekosystemen, vilka är avgörande för universitetets studenter, anställda, alumner och kulturlivet i stort.

Kulturförvaltningens bedömning

Göteborgs konstmuseum är ett av norra Europas främsta museer för bildkonst. Museets unika samlingar omfattar 70 000 verk inom både klassisk, modern och samtida svensk och internationell konst. På museet samsas mästare som Pablo Picasso, Vincent van Gogh, Claude Monet och Rembrandt med nordiska storheter som Carl Larsson och Sigrid Hjertén. Vidare ligger museet beläget i av stadens mest ikoniska och kulturhistoriskt värdefulla byggnader och är en del av Götaplatsen, som huserar flera av stadens stora kulturinstitutioner.

Göteborgs konstmuseum bidrar till ett levande kulturliv och stadens kulturella infrastruktur. Med en internationellt uppmärksammasamling öppnar konstmuseet för nya samarbeten både lokalt, nationellt och internationellt. Museet arbetar för ett lustfyllt och livslångt lärande där alla människor kan känna sig inkluderade och ges möjlighet att dela med sig av sina kunskaper. Göteborgs konstmuseum har också en betydande potential att bidra till strategisk samverkan för att utveckla utställningar, pedagogiska aktiviteter och att sprida kunskap till invånare, besökare och samarbetspartners, så som näringsliv.

I ett om- och tillbyggt museum ges verksamheten helt nya förutsättningar att utveckla nya och mångsidiga konstupplevelser. Det nya konstmuseet med sin unika byggnad, samlingar och utbud kommer kunna locka fler besökare och utvecklas som besöks- och resmål. Kulturförvaltningen bedömer att antalet besökare i ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att öka från dagens 250 000 per år till 350 000 per år. Förvaltningen bedömer vidare att besöksvolymerna initialt kommer att vara högre, i storleksordningen 500 000 till 600 000 besökare per år under ett par års tid.

Det nya konstmuseet kommer vara en aktiv part i samarbeten för en mer attraktiv region med ett levande kulturliv, spännande stadsutveckling och satsningar på turism- och besöksnäring. Museet kommer att ge plats för reflektion och fördjupning, med forskning som en integrerad del i verksamheten – samt bidra till fortsatt utveckling av området runt Götaplatsen genom att bli en plats för möten, samtal och interaktion.

Kulturförvaltningen bedömer att en om- och tillbyggnad av konstmuseet är av avgörande betydelse för att museiverksamhet fortsatt ska kunna bedrivas i byggnaden och att museets publika och samhälleliga effekter ska kunna uppnås.

Konsekvenser av att inte genomföra en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum

Konsekvenser för konstmuseets verksamhet vid Götaplatsen i det fall den initiala förstudien inte genomfördes har utretts och redovisats tidigare. Kulturnämnden och kommunfullmäktige valde då att gå vidare med en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum (KN 2019-05-28 § 109 och KF 2019-12-10 § 12).

Om kommunfullmäktige skulle besluta att inte genomföra en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum kvarstår det att hantera den nuvarande byggnadens omfattande utmaningar avseende transporter, säkerhet, klimat, tillgänglighet och arbetsmiljö.

En om- och tillbyggnad av konstmuseet är helt avgörande för att lösa frågan om lastintag och logistik. Nuvarande lastintag kommer att stängas i samband med uppförandet av ny byggnad för Göteborgs universitets konstnärliga fakultet. Därefter kommer konstmuseet inte att kunna ta emot eller sända ut transporter för in- och utlån av konstverk till utställningar. Hissarna behöver i dagsläget användas för att både transportera besökare och konstverk. Hissarna är främst dimensionerade för persontrafik. Det innebär att större och tyngre konstverk behöver transporteras manuellt i trapporna. Därmed finns risk för person- och föremålsskador.

Betydelsefulla inlån av särskilt värdefulla eller sköra konstverk innebär högt ställda säkerhetskrav. Nuvarande transportsituation till, från och i byggnaden kan endast delvis leva upp till högt ställda säkerhetskrav. Konsekvensen av att inte genomföra om- och tillbyggnad är att inlån av betydelsefulla verk försvåras.

Den befintliga byggnaden har betydande utmaningar att leva upp till museibranschens krav på inomhusklimat. Det innebär att konstmuseet redan regelbundet tvingas avstå från betydelsefulla inlån, utställningar och samarbeten. Det riskerar också att påverka centrala verk i den egna samlingen. I det fall om- och tillbyggnaden inte genomförs kommer möjligheterna till utställningar med inlånade verk och presentation av samlingens verk att begränsas ytterligare.

Konstmuseet har sedan flera år problem med skadedjur som äter organiskt material. Långsiktigt är det enda sättet att åtgärda problemet att byggnadsstrukturen tätas. Förekomsten av skadedjur kräver att resurser avsätts för systematisk bekämpning och kontroll. Konstverk utsätts för skaderisker, vilket även försvårar inlån av betydelsefulla konstverk.

Merparten av de publika ytorna i konstmuseet är tillgänglighetsanpassade. Fortfarande krävs dock omvägar i byggnaden för vissa grupper av besökare. Det innebär att åtgärder krävs för att säkra tillgänglighet och ett likvärdigt bemötande av alla besökare. I tillbyggnaden kommer full tillgänglighet att kunna uppnås.

Om- och tillbyggnaden avser även att komma till rätta med utmaningar i den fysiska arbetsmiljön, bland annat ventilation, klimat och fysisk tillgänglighet. Åtgärder i den fysiska arbetsmiljön kommer att behöva vidtas även om projektet inte genomförs.

Redovisning av uppdraget att säkerställa att andelen av kapital- och driftskostnad som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar

Kommunfullmäktige beslutade 2021 att ge kulturnämnden i uppdrag att andelen av kapital- och driftskostnaden som idag bekostas av kommunala skattemedel inte ökar (KF 2021-10-28 § 17). Kommunfullmäktige beslutade enligt ett yrkande från M, L, D, V, MP, S och D (särskilt yttrande KD). Av yrkandet framgår att av den dåvarande kapital- och driftskostnaden för konstmuseet bekostade Göteborgs Stad cirka 45 procent via den årliga budgeten. Av yrkandet framgår vidare:

”För att säkerställa en långsiktig finansiering av den löpande driften bör Göteborgs Stad fortsätta att bidra till konstmuseets kapital- och driftskostnader via Kulturnämnden på samma nivå. Resterande del av de ökade kapital- och driftskostnaderna behöver säkerställas genom intensifierade insatser från Konstmuseet att nå en ökad egenfinansiering via exempelvis ökade statliga och regionala bidrag, ökade biljettintäkter, ökade inslag av privat finansiering av utställningar eller uthyrning av lokaler till näringsidkare.”

Förutsättningar för kulturnämndens uppdrag

Kommunfullmäktiges uppdrag innebär att kulturnämnden ska säkerställa en bestående ökning av externfinansieringen av Göteborgs konstmuseum motsvarande 34–36 miljoner årligen, baserat på en tillkommande hyra om 61–66 miljoner kronor i 2025 års kostnads-läge. Göteborgs konstmuseum har år 2025 budgeterade kostnader om cirka 55 miljoner kronor.

Higab uppger att en tillkommande extern finansiering av investeringen om 100 miljoner kronor skulle sänka kulturnämndens hyra med 5,65 miljoner kronor per år (vid en ränta om 3,15 procent). Kulturnämnden skulle alltså behöva säkerställa cirka 600 miljoner kronor i externa medel till investeringen för att sänka den årliga hyran med 34–36 miljoner kronor. Alternativt skulle kulturnämnden behöva se till att en fond skapas med ändamålet att avkastningen finansierar hyreskostnaden. Vid en årlig avkastning om 5 procent skulle nämnden behöva säkerställa cirka 700 miljoner kronor i en sådan fond.

Förutsättningarna ovan utgår från 2025 års kostnadsläge, vilket innebär att behovet av externfinansiering kommer att öka i takt med indexhöjning av nämndens hyra.

Kultursponsring i Sverige

Myndigheten för kulturanalys (Kulturanalys) har kartlagt kulturområdets finansiering och undersökt om och hur den privata finansieringen av kulturverksamhet kan öka i Sverige.² Kulturanalys konstaterar att hushållen är den största privata finansiären av kultur. Stiftelsefinansiering, sponsring, donationer och crowdfunding utgör mindre delar av privat kulturfinansiering. Större kulturinstitutioner med offentlig huvudman har generellt sett en större andel offentlig finansiering.

Kulturens andel av den samlade sponsringen av idrott, kultur och socialt arbete har minskat över tid, från 13 procent 2012 till 8 procent 2023. Samtidigt har andelen social sponsring ökat något. Kultursponsring ökade under perioden 2005–2015 för att sedan minska, utan tydliga tecken på återhämtning. Under 2023 var den totala kultur-sponsringen i Sverige 750 miljoner kronor. Samtidigt var den totala sponsringen av idrott 6 974 miljoner kronor och av socialt arbete 1 668 miljoner kronor.

De museer som har rapporterat sponsring och donationer år 2023 hade sammantaget tagit emot 40 miljoner kronor. 65 av 94 museer rapporterade att de inte hade tagit emot vare sig sponsring eller donationer. Det var 7 museer som rapporterade sponsring och donationer som översteg 1 miljon kronor.

Kulturanalys konstaterar att ett arbete för ökad privat finansiering av kultur kräver långsiktighet och överväganden i relation till de statliga kulturpolitiska målen. Aspekter

² Myndigheten för kulturanalys (2024). *Privat kulturfinansiering. Hinder, möjligheter och konsekvenser.*

som bör beaktas handlar om konstens och kulturens obundenhet, ökad projektifiering och konjunktürkänslighet, mångfald i kulturella uttryck, kulturens tillgänglighet och förutsättningar för ideellt arbete.

Finansiering av museer

Museer i Sverige har olika finansieringsmodeller beroende på huvudman och historisk bakgrund. Östergötlands museum drivs i stiftelseform med ekonomiskt stöd från både region och kommun och finansierade sin renovering med banklån och bidrag från lokala stiftelser. Stockholm Stad har fullt ut finansierat investeringar i exempelvis Liljevalchs och Stadsmuseet. Nationalmuseum är helstatligt finansierat, vilket även gällde den senaste ombyggnaden. Malmö konstmuseum får stöd från kommunen, regionen och staten genom kultursamverkansmodellen. Kommunfullmäktige i Malmö Stad planerar att hantera ett inriktningsärende i juni 2025 om ett nytt konstmuseum. Avsikten är att avkastningen av fond, med externa sponsorer, ska bidra till löpande driftskostnader. I dagsläget har fonden inga medel.

Externfinansiering av Göteborgs konstmuseum

Kulturförvaltningen har i samverkan med extern specialistkompetens undersökt möjligheten till extern finansiering från stiftelser, näringsliv med flera. I arbetet framkom att externa aktörer bedömer att investeringar i offentliga byggnader i första hand är en angelägenhet för det offentliga. Arbetet visade samtidigt att det är möjligt att få extern finansiering för verksamhetens innehåll och aktiviteter, så som utställningar, forskning, med mera.

Kulturförvaltningen har tillsammans med Göteborg & Co och Västra Götalandsregionen genomfört ett arbete i syfte att undersöka förutsättningarna för en stärkt samverkan mellan näringsliv och kultur. Arbetet visar att näringslivet minskar sitt arbete med traditionell sponsring till förmån för att stödja arbete som syftar till social hållbarhet och samhällsnytta. Exempel i Göteborg är handslag Biskopsgården och handslag Tynnered.

Göteborgs konstmuseum arbetar aktivt för att öka egenintäkterna och för att externfinansiera forskning, publikationer, utställningar och publika program. Att så sker är en förutsättning för att verksamheten ska kunna leverera ett angeläget utbud till besökarna.

Under perioden 2021–2025 har Göteborgs konstmuseum tagit emot 19 miljoner kronor i externfinansiering. Ett normalår för konstmuseet innebär cirka 2 miljoner kronor i externfinansiering. Under perioden 2021–2025 har två år avvikit från det normala med högre externfinansiering, i samband med stadens 400-årsjubileum år 2021 och för den nu pågående utställningen Apokalyps.

Konstmuseets externfinansiering består till största delen av bidrag från fonder och stiftelser. Dessa fonder och stiftelser har tydliga och reglerade ändamål för sin bidragsgivning som innebär att de lämnar bidrag till utställningar, publik verksamhet och projekt.

Kulturförvaltningen bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att ge verksamheten bättre förutsättningar till samarbeten och externfinansiering av utställningar, publik verksamhet och projekt. Förvaltningen kan i dagsläget inte bedöma hur stor denna ökning kan komma att bli. Förvaltningen konstaterar att aktuella stiftelser är styrda av sina ändamål, vilket innebär att de inte stödjer löpande hyres- och driftskostnader.

Kulturförvaltningen redovisade i juni 2023 kommunfullmäktiges uppdrag till kulturnämnden (KN 2023-06-19 § 145). Förvaltningens slutsats var att kulturnämnden inte har möjlighet att säkra en långsiktig och kontinuerlig finansiering för ökade hyres- och driftskostnader av byggnaden med hjälp av näringsliv, stiftelse eller donation av privatperson. Förvaltningen föreslog att nämnden skulle hemställa till kommunfullmäktige om att uppdraget skulle förklaras fullgjort.

Kulturnämnden beslutade i september 2023 efter votering enligt ett yrkande från S, V och MP att återremittera ärendet (KN 2023-09-25 § 187). Skälet var att kulturförvaltningen inte hade undersökt hur en ökad medfinansiering av region och stat kan realiseras. Förvaltningen redovisade att sådan dialog kan föras politiskt mellan Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen inom ramen för avtalet om samfinansiering av stadens kulturhistoriska museer (KF 2022-10-26 § 9). Av yrkandet framkom att S, V och MP önskade undersöka denna dialog innan uppdraget förklarades fullgjort.

Kulturförvaltningen fick samtidigt i uppdrag att redogöra för hur finansieringen av motsvarande institutioner ser ut på andra platser i landet, vilket nämnden har förklarat fullgjort (KN 2024-02-09 § 39).

Regional och statlig medfinansiering

Kommunfullmäktige och regionfullmäktige i Västra Götalandsregionen ingick 2022 ett avtal om samfinansiering av stadens kulturhistoriska museer (KF 2022-10-26 § 9). Avtalet anger att Västra Götalandsregionen årligen ska lämna ett ekonomiskt stöd till Göteborgs Stad för drift av Göteborgs konstmuseum, Röhsska museet, Göteborgs stadsmuseum, Sjöfartsmuseet Akvariet samt Göteborgs Stadsteater AB. Avtalet ger Göteborgs Stad förutsättningar att föra dialog med Västra Götalandsregionen om hur samverkan mellan parterna kan utvecklas.

Kulturnämnden i Västra Götalandsregionen fördelar också årliga statliga anslag till Göteborgs konstmuseum, Röhsska museet, Göteborgs stadsmuseum, Sjöfartsmuseet Akvariet samt Göteborgs Stadsteater AB via kultursamverkansmodellen.³ Kulturförvaltningen bedömer att ökad statlig medfinansiering är beroende av att Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen gemensamt för dialog med staten genom kultursamverkansmodellen.

Kulturnämnden i Västra Götalandsregionen och Göteborgs Stads kulturnämnd har kontakt genom presidieöverläggningar. Kulturförvaltningen har på tjänstepersonsnivå inlett dialog med Västra Götalandsregionen om gemensam utveckling samt samarbete under konstmuseets stängningsperiod.

Medfinansiering från Europeiska unionen

Europeiska unionens (EU) fonder och program är utformade så att de förverkligar unionens mål och politik. För programperioden 2021–2027 finns ett tydligare fokus på grön omställning och kompetensförsörjning.

Kulturförvaltningen konstaterar att löpande drifts- och hyreskostnader i ordinarie verksamhet inte är stödberättigade kostnader i unionens program och fonder. Medfinansiering från EU förutsätter att det finns ett tidsbegränsat utvecklingsprojekt som

³ Lag (2010:1919) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet samt förordning (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet.

svarar upp mot prioriteringarna i aktuell programperiod. Förvaltningen konstaterar att det inte finns några prioriteringar som kan vara aktuella för medfinansiering av kostnader för att bygga om eller förvalta en kommunal angelägenhet som ett konstmuseum. Det har så vitt känt heller aldrig varit aktuellt i Sverige.

Det finns en generell potential för medfinansiering från EU till projektaktiviteter i verksamheten. Det är under förutsättning att det finns ett tidsbegränsat utvecklingsprojekt som svarar upp mot aktuella prioriteringar i EU:s fonder och program.

Entréintäkter

Entréavgifter till Göteborgs Stads museer och konsthall beslutas av kommunfullmäktige (KF 2020-11-12 § 10). Kulturnämnden justerar årligen entréavgifterna enligt den fastställda principen (KN 2024-12-16 § 232). Göteborgs konstmuseum har entréintäkter motsvarande cirka 6 miljoner kronor per år.

Med gällande avgiftskonstruktion och prissättning täcker kulturnämndens intäkter i väsentlig grad kostnaderna per besök. Ökade intäkter från entréavgifter möts av ökade kostnader för ökat värdskap, städ och sophämtning samt underhåll på grund av ökat slitage.

Kulturnämnden kan uppdra åt kulturförvaltningen att utreda förutsättningarna att öka intäkterna genom att förändra avgiftskonstruktion och prissättning. Nämnden kan sedan ta ställning till att föreslå förändringar till kommunfullmäktige.

Uthyrning av lokaler

I det planerade om- och tillbyggda konstmuseet ingår en hörsal för publika arrangemang, som kommer att kunna hyras ut. Göteborgs konstmuseum har i dagsläget inte några lokaler som hyrs ut, för exempelvis konferenser. Det om- och tillbyggda konstmuseet är inte heller planerat för att innehålla sådana lokaler. Det prioriterades bort i förstudien av skälet att intäkterna från en sådan anläggning inte skulle motsvara kostnaderna för investeringen.

Kulturnämnden är förhindrad att gå med betydande vinst vid lokaluthyrning. Sådan uthyrning vore att betrakta som verksamhet som sker på det egentliga näringslivets område. Kommuner får, enligt 2 kap. 7 § kommunallagen, endast driva näringsverksamhet om den drivs utan vinstsyfte och syftar till att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt kommunmedlemmarna. Det finns även bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet i konkurrenslagen.

Förvaltningens bedömning

Kulturförvaltningen instämmer i stadsledningskontorets bedömningar i Förutsättningar för budget 2025–2027 (KS 2024-05-15 § 467). Stadsledningskontoret påpekade att ett par beslutade lokalåtgärder – nya magasin och om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum – skapar nivåskillnader i kulturnämndens hyresutveckling. Stadsledningskontoret bedömde att kulturnämndens hyresutveckling kommer behöva hanteras inom ramen för kommande års budgetprocess, då den innebär väsentliga förändringar av nämndens finansieringsbehov.

Det kommer att krävas nya politiska ställningstaganden och beslut i kulturnämnden om nämnden inte skulle få ett utökad kommunbidrag när ett om- och tillbyggt konstmuseum tas i drift. Kulturförvaltningen bedömer att det skulle krävas väsentliga anpassningar av

verksamheten för att helt eller delvis finansiera driften av ett om- och tillbyggt konstmuseum inom nämndens egen rådighet. Den nya hyran motsvarar cirka en tiondel av nämndens nuvarande kommunbidrag. Förvaltningen bedömer att sådana anpassningar skulle få betydande konsekvenser för den verksamheten riktar sig till.

En om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum ger bättre förutsättningar att realisera kommunfullmäktiges styrning. Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program 2023–2035 pekar på kulturens betydelse som motor för innovation och som viktig del i arbetet att bygga en attraktiv stad där näringslivet vill etablera sig och som attraherar kompetens. Göteborgs Stads program för destinationsutveckling 2023–2030 pekar på kulturens betydelse i arbetet med att stärka Göteborg som destination. Business Region Göteborg och Göteborg & Co bedömer att det finns tydliga näringslivsstrategiska respektive turismekonomiska nyttor med projektet. Göteborgs universitet bedömer att om- och tillbyggnaden bidrar till att stärka stadens attraktionskraft som studie- och arbetsmiljö och skapar nya förutsättningar för samverkan. Kulturförvaltningen bedömer att projektet ger staden bättre förutsättningar att realisera de strategiska framtidsfrågor som anges i Göteborgs Stads kulturprogram.

Ett om- och tillbyggt konstmuseum bedöms ge verksamheten helt nya förutsättningar att utveckla nya och mångsidiga konstupplevelser. Det nya konstmuseet kommer vara en aktiv part i samarbeten för en mer attraktiv region med ett levande kulturliv, dynamisk stadsutveckling och satsningar på turism- och besöksnäring. Förvaltningen bedömer att antalet besökare kommer att öka från dagens 250 000 per år 350 000 per år, med initiala besöksvolymen om 500 000 till 600 000 per år under ett par års tid.

Förvaltningen bedömer att en om- och tillbyggnad av Göteborgs konstmuseum är av avgörande betydelse för att museiverksamhet fortsatt ska kunna bedrivas i byggnaden. Om projektet inte genomförs saknas förutsättningar att framöver bedriva verksamheten på samma nivå som idag. Utställningar med inlånade verk Rembrandt, Picasso, Frida Kahlo eller Tove Jansson kommer inte längre att kunna visas på Götaplatsen. Det som kvarstår är då att begränsa konstmuseets verksamhet till stadens egna samlingar.

Det kommer att krävas nya politiska ställningstaganden och beslut om omfattning och inriktning för Göteborgs konstmuseum i det fall om- och tillbyggnaden inte skulle genomföras. Till grund för sådana beslut bedömer kulturförvaltningen att det skulle krävas en ny utredning och förstudie för att prioritera och specificera åtgärder, kostnader och konsekvenser för att fortsatt kunna bedriva konstmuseiverksamhet i befintlig byggnad.

Förvaltningen har övervägt kommunfullmäktiges inriktning om samnyttjan och samlokalisering av kommunala verksamhetslokaler. Förvaltningen bedömer att förslag till inhyrning kommer att ge verksamheten bättre förutsättningar att tillgodose behovet av ändamålsenliga lokaler. Samnyttjan och samlokalisering bedöms inte vara aktuell, i linje med underlaget för kommunfullmäktiges inriktningsbeslut för om- och tillbyggnaden.

Förvaltningen konstaterar att externa aktörer bedömer att investeringar i offentliga byggnader i första hand är en angelägenhet för det offentliga. Vidare att förutsättningarna för stärkt samverkan mellan näringsliv och kultur påverkas av att näringslivet minskar sitt arbete med traditionell kultursponsring till förmån för att stödja arbete som syftar till att

stödja social hållbarhet. De fonder och stiftelser som i dagsläget bidrar med externfinansiering till museet är styrda av sina ändamål, vilket innebär att de inte stödjer löpande hyres- och driftskostnader.

Entréintäkterna bedöms öka med ett om- och tillbyggt konstmuseum. Eftersom ökade entréintäkter i allt väsentligt motsvaras av ökade kostnader bedömer förvaltningen att ökade entréintäkter inte väsentligt kan bidra till uppdraget. Förvaltningen konstaterar att kulturnämnden är förhindrad att gå med betydande vinst vid lokaluthyrning och bedömer därför att det inte väsentligt kan bidra till uppdraget. Medfinansiering från EU till löpande drifts- och hyreskostnader i ordinarie verksamhet är inte aktuellt.

Förvaltningen bedömer att ett om- och tillbyggt konstmuseum kommer att skapa bättre förutsättningar för samarbeten och externfinansiering av utställningar, forskning, publik verksamhet och projekt. Avtalet med Västra Götalandsregionen om samfinansiering av stadens kulturhistoriska museer ger staden förutsättningar att föra dialog med Västra Götalandsregionen om hur samverkan kan utvecklas. Förvaltningen bedömer att ökad statlig medfinansiering är beroende av att Göteborgs Stad och Västra Götalandsregionen gemensamt för dialog med staten genom kultursamverkansmodellen.

Kulturförvaltningens samlade bedömning är att inhyrningen bör genomföras och att kommunfullmäktiges uppdrag bör förklaras fullgjort med avvikelse.

Anna Rosengren

Förvaltningsdirektör

Henrik Larsson

Avdelningschef Ekonomi, planering, analys